

Impressie bijeenkomst schakelkring 11 maart 2009

De tweede schakelkringbijeenkomst vond plaats op 11 maart 2009 in Utrecht. Deze middag is begeleid door Karin vaessen en Paul Kooiman van Sardes en werd bijgewoond door zo'n 30 leerkrachten en begeleiders van schakelklassen uit het hele land. Op de agenda stond het thema 'ouderbetrokkenheid in de schakelklas' (het onderwerp 'toetsen' is doorgeschoven naar de volgende bijeenkomst).

Beleid na 2010

Bij de voorstelronde bleek dat er schakelklassen van zowel het eerste uur (nu vierde jaar uitvoering), als ook 'jonge' schakelklassen aanwezig waren (twee of één jaar ervaring). Eén aanwezige gaf aan volgend jaar te gaan starten.

Dit bracht de discussie meteen op de vraag hoe het verder gaat met de schakelklassen. Het huidige beleid ten aanzien van schakelklassen loopt door tot 1 augustus 2010. Op dit moment is er een nieuw wetsvoorstel in de maak over o.a. het lokaal onderwijsachterstandenbeleid (zie ook 'nieuws' op www.schakel-klassen.nl).

Het huidige kabinet heeft de intentie om gemeenten ook in de toekomst in de gelegenheid te stellen om schakelklassen in te richten of andere taalvoorzieningen te organiseren. Het is de bedoeling van staatssecretaris Dijkzwaag dat het budget voor de schakelklassen naar de gemeenten blijft gaan. Tevens wil zij bestaande wettelijke voorschriften versoepelen. De nieuwe wetgeving moet in 2010 in werking gaan. Iedere gemeente is vervolgens vrij om eigen keuzen te maken binnen dit landelijke kader ten aanzien van het inzetten van gelden (bijv. wel of niet schakelklassen). Het beleid per gemeente kan dus verschillen.

Competentieprofiel voor schakelklasleerkrachten uit Den Bosch

Bij de stukken die vooraf gemaild zijn, zat een competentieprofiel voor schakelklasleerkrachten uit Den Bosch. Dit profiel kan op verschillende manieren gebruikt worden. Bij de werving, als reflectie-instrument en als input voor het persoonlijke ontwikkelingsplan van de schakelklasleerkracht of bijvoorbeeld als observatie-instrument van leerkrachtgedrag door (externe) deskundigen. Over dit profiel zijn verder geen vragen. Met dank aan Den Bosch.

Ouderbetrokkenheid en ouderbeleid in de schakelklas

Alvorens te starten met dit thema meldt Sardes dat er op de site (www.schakel-klassen.nl) informatie en materialen te vinden zijn over ouderbetrokkenheid. Zie bijvoorbeeld de blauwe brochure over ouderbetrokkenheid in de schakelklas (zie site bij 'Brochures'/deel 5). Meer info over bijvoorbeeld portfolio's is te vinden op de site bij 'Aanpakken en materialen' /ouderbetrokkenheid). Voor voorbeelden van oudercontracten zie 'Veelgestelde vragen'/vraag 25.

Twee praktijkverhalen

Omdat het een schakelkring voor en door scholen is, starten we met twee praktijkverhalen over ouderbetrokkenheid van twee scholen van het eerste uur. Emmy Hakvoort van basisschool Ankertje Kompas uit Roermond en Lian van den Bosch van basisschool de Vlieger uit Hoensbroek vertellen kort over hun ervaringen met ouderbetrokkenheid bij de schakelklas. Hierbij worden veel tips en suggesties gegeven. We noemen bijvoorbeeld:

- Geef 'huiswerk' aan de ouders en kinderen mee. Koppel dit aan de thema's op school en organiseer een bijhorende bijeenkomst voor ouders. Doe de oefeningen voor aan ouders en neem de materialen stap voor stap door. Laat zien wat je van ze verwacht en geef concrete materialen mee (vergelijkbaar met de Opstap-werkwijze). In Roermond

worden de ouderbijeenkomsten onder schooltijd door de schakelklasleerkracht gegeven, die speciaal hiervoor is vrijgeroosterd (de intern begeleider van de onderbouw neemt dan de schakelklas over).

- Zet ouders van schakelklasleerlingen ook in bij voorlichting naar nieuwe ouders.
- Neem ouders serieus en laat ze zelf dingen doen. Verantwoordelijkheid leidt tot betrokkenheid. In Hoensbroek bijvoorbeeld organiseren ouders zelf allerlei excursies.
- Qua omgang met ouders wordt het volgende gesuggereerd. Spreek ouders altijd persoonlijk aan. Als ze niet komen, maak meteen een nieuwe afspraak (“Ik heb u gemist op..”). Toon ook echt oprechte interesse in de ouder. Ga op huisbezoek. Zoek naar een niet vrijblijvende houding naar ouders en breng het meer of minder “verplichtend” (over hoe ver je daarin kunt gaan, verschillen de meningen). Formuleer brieven niet te open, maar schrijf bijvoorbeeld “Ik verwacht u op..., om ... uur”.
- Ouders hebben vaak geen idee wat er op school in de les precies gebeurt. Daarom mag in de schakelklas van Hoensbroek iedere ouder twee ochtenden per jaar “meedraaien in de klas” (afspraak in overleg met leerkracht en één ouder per keer)
- De aanpak ten aanzien van ouderbetrokkenheid kan per jaar erg verschillen. Wat in het ene jaar werkt, kan volgend jaar heel anders uitvallen. Stem je aanpak steeds af op de groep ouders en hun behoeften en mogelijkheden. Stel hierover vragen aan de ouders en doe voorstellen.

Opdracht in subgroepen

Na deze toelichting wordt de groep in zes subgroepen verdeeld. De subgroepen gaan aan de slag met de volgende vragen:

- Welke doelen streef je na bij het betrekken van ouders (als het gaat om ouderbetrokkenheid in de schakelklas)?
- Welke aanpakken/activiteiten onderneem je om bovenstaande doelen te bereiken?

Karin Vaessen van Sardes licht toe dat het belangrijk is om goed na te denken *waarom* je ouders wil betrekken in de schakelklas. Wat wil je daarmee precies bereiken?

Wil je bijvoorbeeld ouders puur *informer*, of wellicht *betrekken bij activiteiten* of wil je dat ouders hun kinderen gaan *ondersteunen in hun taal-lesontwikkeling* thuis. Onderzoeken wijzen uit dat alleen het vergroten van onderwijsondersteunend gedrag van ouders leidt tot het verbeteren van de schoolprestaties bij kinderen. Doelen kunnen verschillen per school. Bij de ouderactiviteiten die je vervolgens onderneemt, is het goed om steeds bij jezelf na te gaan welk doel dit dient en of het ook daadwerkelijk bijdraagt aan de gestelde doelen.

Plenaire terugkoppeling

Voorbeelden van in de bijeenkomst genoemde doelen:

- Thuis herhalen van wat op school geleerd is.
- Ouders bewust maken van hun invloed op hun kinderen. (Dit is basisvoorwaarde voor alle doelen en activiteiten).
- Streven dat ouders interesse tonen in bijvoorbeeld de werkjes van hun kind. (Verwacht dit niet alleen maar, maar laat ook aan ouders zien hoe je dat kunt doen. Doe het voor!)
- Verbeteren samenwerking school ouders.
- Uiteindelijke doel is het verbeteren van de taalvaardigheid en schoolprestaties van kinderen.

De meningen blijken te verschillen hoe ver je kunt gaan in de verplichting naar ouders. Positieve formuleringen en wederzijdse belangen staan voorop. Contracten (sommigen noemen dat liever samenwerkingsovereenkomsten) blijken aanbevelingswaardig. (De school

doet dit ..en van ouders verwachten wij..). Vraag is wat je als school uiteindelijk doet als ouders zich daar niet aan houden. Ook niet na diverse strenge gesprekken met de directie. Wat doe je als ouders echt weigeren om met de materialen thuis te werken of naar de ouderbijeenkomsten te komen? De een laat het daarbij (het kind mag niet de dupe worden van de houding van de ouders), anderen geven aan in het uiterste geval het kind uit de schakelklas te plaatsen ('u houdt zich niet aan de gemaakte afspraken en andere kinderen staan op de wachtlijst').

Voorbeelden van genoemde activiteiten:

- Geef huiswerk mee! Bijvoorbeeld Ankertje Kompas. Bij ieder thema een huiswerkboekje maken en een ouderbijeenkomst organiseren.
- Maak een gezinsportfolio i.p.v. losse werkjes. Het gebruik is dan wel meer gestructureerd en klassikaal dan individueel-ontwikkelingsgericht.
- Bezoek speel-o-theek en bibliotheek
- Organiseer een voorleeskring met ouders. Geef bijvoorbeeld met een logopediste of bibliotheekmedewerker een workshop voor ouders. Doe het voor!
- Maak filmpjes in de klas en vertoon die aan ouders. Laat hierop ook zien hoe de leerkracht het doet.
- Organiseer inloopochtenden, spelinloop, lesochtenden, en meedraaiochtenden voor ouders.
- Kinderen presenteren een voorstelling a.h.v. een thema en maken zelf een uitnodiging voor hun ouders. Gebruik kinderen en hun enthousiasme als motor.
- Mail aan alle logopedistes (die werken met de schakelklaskinderen) de thema's door.
- Heen en weer schriften of mappen
- Organiseer een workshop interactief voorlezen (doe het voor!)
- Geef een workshop huiswerk begeleiden (doe het voor)
- Laat ouders meehelpen bij activiteiten (ga na waar ouders goed in zijn)
- Doe huisbezoeken (toon daadwerkelijk interesse in het gezin)
- Zet thuisprogramma's in (Opstap, Overstap, Ik & Ko thuis)
- Geef spelletjes en software voor thuis mee
- Organiseer thema ochtenden/opvoedingsondersteuning
- Laat een logeerkoffer of verteltas mee naar huis gaan
- Geef een nieuwsbrief voor ouders uit

Uiteindelijk zijn vele tips, suggesties en ervaringen met en onder elkaar gedeeld. De discussie over doelen en bijbehorende activiteiten is slechts aangestipt. Kritisch nadenken waarom je iets wil met ouders kan je visie en aanpak ten aanzien van ouderbeleid in de schakelklas aanscherpen!. De aanpak verschilt per school, afhankelijk van bijvoorbeeld het algemene ouderbeleid en de doelgroep.

Volgende schakelkringbijeenkomst

De volgende schakelkring bijeenkomst vindt plaats op woensdagmiddag 27 mei 2009. Inschrijving moet altijd plaatsvinden via de website. Aanwezigheid bij eerdere bijeenkomsten geldt niet als aanmelding voor de volgende bijeenkomst. Verzoek is om volgende keer materialen en voorbeelden mee te nemen. Het thema toetsen schuift door naar de volgende bijeenkomst.

Karin Vaessen, 16 maart 2009, Sardes Utrecht